



Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Axa prioritară 3: Locuri de muncă pentru toți

Obiectivul tematic 3.7: Creșterea ocupării prin susținerea întreprinderilor cu profil non-agricol din zona urbană

Titlu proiect: “**PROMotorii Firmei Tale (PROFIT) – pentru regiunea Centru**” - POCU/82/3.7/104254

Activitatea 6.

Susținerea antreprenoriatului în regiunea de implementare a proiectului

6.3. Studiu de analiză în domeniul antreprenoriatului, bune practici și măsuri de susținere

Bune practici în antreprenoriat

COMUNICAREA FINANCIARĂ ȘI RISCUL INFORMAȚIONAL IN AUDITUL STATUTAR

Autor:

HURLOIU LACRAMIOARA RODICA

Expert bune practici în antreprenoriat

FEBRUARIE 2020





Informația înscrisă în raportările financiare cuprinde un perimetru larg, iar prin conținut, ea face parte din tezaurul de cunoaștere și de investigații ai entității emitente și al părților interesate/afectate. Dinamismul ei se explică prin mișcarea continuă a elementelor de bilanț, a capitalului, a producției și vânzărilor, a valorii, a costurilor, a profitului, iar, pe de altă parte, prin fireasca dorință a unei decizii performante a celor interesați de entitatea emitentă - totul generează și valorifică informații financiare cu o circulație în dublu sens. Dezvoltarea, stocarea și prelucrarea datelor financiare, creșterea accesibilității și structurarea pe domenii de interes au fost facilitate de tehnologia informatică, de sistemele informaționale moderne, de comunicațiile on-line, dar nu sunt automat excluse alterările și/sau manipularile contrare interesului public, dimpotrivă... Din această perspectivă considerăm utile câteva precizări privind comunicarea financiară a organizației cu stakeholderii. Până atunci, etalăm câteva preliminarii definitorii ale auditului, astfel încât să ne creăm posibilitatea poziționării în antiteză.

Conceptul și principalele categorii de audit

În opinia noastră, auditul reprezintă o investigație de mare amploare a proceselor, sistemelor, informațiilor, produselor etc. existente în interiorul organizației sau diseminate de aceasta. Rezultatul activității se constituie, în mod firesc, într-o mixtură de puncte de vedere calificate, formulate de specialiști din domenii diferite de activitate, astfel încât să se poată stabili un calificativ general.

Într-o altă viziune, auditul reprezintă procesul desfășurat de persoane legal abilitate prin care se analizează și evaluează, în mod profesional, informații legate de o anumită entitate, utilizând tehnici și procedee specifice, în scopul obținerii de dovezi, pe baza cărora acestea emit o opinie responsabilă și independentă despre acele informații și entitate, prin apelarea la criteriile de evaluare bine identificate.

Trecând peste faptul că prima variantă este mai cuprinzătoare, se poate observa cu ușurință din a doua definiție că auditul nu este un proces legat exclusiv de problemele financiare. Există nenumărate alte forme de audit, între care menționăm: auditul marketingului, auditul calității, auditul politicilor de protecție a mediului înconjurător etc. Acestea se diferențiază de auditul financiar prin obiectul de lucru - informația asupra căreia acționează și își exprimă opinia examinatorul.

Din perspectivă etimologică, termenul de audit provine din latină prin engleză și se traduce direct prin a asculta. Sensul propriu al cuvântului s-a transformat în timp, fiindu-i atașat înțelesul de informare corectă prin ascultarea și a altei opinii, a unui punct de vedere suficient de calificat și independent.

Pentru mai bună lămurire, ne vom asuma o povestioară care îi va ajuta cu certitudine pe cei ce intră pentru prima oară în contact cu elemente conceptuale privind auditul. Astfel, anticipând la, să-i spunem, o masă rotundă alături de un distins cuplu, cel mai respectabil din „grupul de dezbatere”, îl ascultam pe domnul ce povestea o întâmplare trăită de propria familie în concediul abia încheiat. Ei bine, nu reușea soțul să spună două, trei fraze, e mult..., căci doamna intervenea spunând: „Nu este chiar așa, ci este... puțin diferit...” Fiecare ne desprindeam propriile constatări: doamna îl monitorizează pe domnul, astfel încât acesta să ne informeze cât mai corect; mai mult, doamna are un argument forte - a participat la evenimentele pe care domnul le relatează; am găsit o pildă sugestivă pentru participanții la





cursul de audit sau lectorii acestei cărți.

Pe de altă parte sau dacă vorbim despre comunicare, pe lângă mai bună participare a membrilor grupului la „dezbateri”, trebuie să discutăm și despre percepția și reacția acestora. Cum imaginația umană este deosebit de bogată, vă garantăm că, dacă am fi realizat un sondaj despre cum a înțeles fiecare participant elementele povestioarei, rezultatele ar fi fost cel puțin spectaculoase, până la contradictorii, dar aceasta este o altă perspectivă asupra căreia nu vom insista deocamdată. Dacă însă se pune problema ca membrii grupului să ia decizii pe baza informațiilor colectate (privind un eventual sejur în locația despre care s-a povestit; cumpărarea/vânzarea acțiunilor oferite de furnizorul de turism și altele), atunci intervenția doamnei capătă o nouă valoare și importanță. Astfel, hotărârile luate de auditoriu, după ce a fost puțin mai bine informat, sunt cu siguranță mai performanțe, iar efectul lor asupra furnizorului de turism sunt corespunzătoare stării de fapt...

Transferând logica poveștii în relația auditor-auditat, putem spune că doamna se află într-o poziție similară auditorului, care veghează la acuratețea informațiilor financiare diseminate de organizația auditată. Diferența imensă între doamna și auditorul propriu-zis este că acesta din urmă nu este și nici nu poate fi prezent la toate cele ce se întâmplă în organizația pentru care trebuie să emită aprecieri privind calitatea informării, de unde și complexitatea misiunii. Fără să mai insistăm, subliniem diferența imensă dintre povestioara domnului și arsenalul informațional din entitatea auditată.

Revenind la tonul riguros, literatura de specialitate, pe de o parte, și practica în domeniu, pe de altă parte, evidențiază o multitudine de forme concrete în care, în prezent, se profesază auditul. Amploarea fără precedent a extinderii abordărilor specializate privind examinarea unor entități prin care se urmărește formularea unei opinii autorizate care să confere validarea acestora, prin prisma unui ansamblu de standarde, condiții, cerințe, norme etc, impune o minimă ordonare a acestor demersuri. Astfel, specialiștii pot realiza trei **categorii fundamentale** de lucrări: audit financiar, audit operațional și audit de conformitate. Din perspectiva legislației naționale, auditorii pot face mult mai multe lucrări, chiar dacă în alte state, mai avansate pe calea auditului și guvernantei corporative, acestea sunt considerate incompatibile cu statutul de auditor. În continuare, vom etala succint conținutul fiecăruia dintre cele trei tipuri de audit, însă fără să considerăm disjuncția o clasificare absolută. Relativul nu este neglijat în acest caz și, în consecință, vorbim despre stări principiale.

Auditul financiar este efectuat pentru a se determina dacă informațiile și/sau situațiile financiare, în ansamblul lor, sunt prezentate în acord cu anumite criterii. În mod normal, criteriile constau în principiile contabile general acceptate - contabilitatea de angajamente, deși sunt frecvente și diagnosticări ale situațiilor financiare întocmite utilizându-se contabilitatea „de casă” sau prin orice altă metodă contabilă adaptată activității organizației. În principal, în țara noastră, pentru agenții economice aceste criterii sunt prezentate în Legea contabilității nr. 82/1991, Ordinul Ministrului Finanțelor Publice nr. 3055/2009 privind reglementările contabile conforme cu Directivele Europene, respectiv, Standardele Internaționale de Raportare Financiară și de Contabilitate. De cele mai multe ori, situațiile financiare incluse în acest audit sunt:

- * poziția financiară, bilanțul contabil;
- * performanța financiară, contul de profit și pierdere;
- * situația fluxurilor de trezorerie;
- * modificările capitalurilor proprii;
- * precum și notele însoțitoare.





Deși nu este și, credem că, nici nu poate fi etalată în mod explicit ca o componentă a situațiilor financiare, starea financiară a organizației rezultă din ansamblul raportului anual și reprezintă o preocupare majoră a auditorilor financiari, pentru asigurarea calității ireproșabile a acestui instrument al comunicării.

În sens extrem de larg, se poate spune că orice examinare a unei informații financiare poate reprezenta un audit financiar. De pildă: examinarea extrasului de cont bancar al propriului card; reconsiderarea calculului dintr-o banală factură; verificarea corelării dintre sumele ce rezultă din evidența analitică și cele reflectate la nivel sintetic; aprecierea informațiilor financiare previzionale - a planului de afaceri - reprezintă mostre de audit financiar etc. Totuși, credem că este necesară mai multă subtilitate când se utilizează sintagma audit financiar.

Auditul operațional reprezintă examinarea/analiza oricărei porțiuni a obiceiurilor, procedurilor și metodelor operaționale ale unei organizații, inclusiv a resurselor angajate și rezultatelor obținute, în scopul evaluării eficacității și eficienței lor. După încheierea unui audit operațional, managerii așteaptă, în mod normal, recomandări pentru ameliorarea activităților din departamentele aflate în subordine sau cele interferențe. Spre ilustrare, un audit operațional este reprezentat de evaluarea eficienței și acurateții prelucrării operațiunilor legate de salarii în cadrul unui sistem computerizat nou instalat. Un alt exemplu de astfel de misiune, în care cei mai mulți contabili se vor simți insuficient de calificați, este evaluarea unor indicatori precum satisfacția clienților; imaginea operațiunilor de distribuție a produselor prin intermediul dealerilor, protecția mediului etc.

Din cauza numărului mare și diversității domeniilor a căror eficacitate operațională poate fi evaluată, *este imposibil de definit un proces de audit operațional tipic*. De pildă, pentru sau într-o anumită organizație, auditorul poate evalua relevanța și suficiența informațiilor utilizate de management în luarea deciziilor privind achiziționarea unor utilaje noi, pe când într-o altă organizație poate analiza eficiența fluxului informațional din cadrul prelucrării materiilor prime. În auditul operațional, verificările și aprecierile nu se limitează nici pe departe la domeniul financiar-contabil. Ele pot cuprinde evaluarea structurii organizatorice, a operațiunilor informatizate, a metodelor de organizare a producției, precum și a oricărei alte arii de activitate în care auditorul dispune de suficiente competențe.

Realizarea unui audit operațional și raportarea rezultatelor acestuia sunt mai greu de definit decât celelalte două tipuri de audit. Eficacitatea și eficiența, chiar performanța operațiunilor sunt mult mai dificil de evaluat într-o manieră obiectivă decât, de pildă, prezentarea situațiilor financiare în acord cu principiile contabile general acceptate. Mai mult decât atât, definirea criteriilor de evaluare a informațiilor din cadrul unui audit operațional" este o problemă subiectivă. Din această perspectivă, activitatea de audit operațional *se apropie mai curând de consultanța managerială* decât de ceea ce se înțelege în mod normal prin audit.

Scopul unui audit al conformității este de a determina dacă entitatea examinată respectă anumite proceduri, reguli sau reglementări definite de o **autoritate supraordonată**.

Un audit al conformității pentru o companie ar putea include: a determina dacă procedurile recomandate de contabilul-șef sunt respectate de către personalul contabil; a examina salariile pentru a observa dacă se respectă legislația privind remunerarea personalului; a analiza acordurile contractuale cu băncile și cu alți creditori pentru a se asigura că întreprinderea respectă clauzele prevăzute în respectivele acorduri etc.





În mod normal, rezultatele auditului de conformitate sunt raportate unei persoane din **interiorul organizației și nu unei game largi de utilizatori**. Managerii, spre deosebire de utilizatorii externi, constituie principalul grup interesat de gradul de conformitate cu anumite proceduri și norme prestabilite. Prin urmare, o parte semnificativă a lucrărilor din acest domeniu este întreprinsă de auditorii angajați în cadrul organizațiilor de referință.

Cu toate acestea, **există și câteva excepții**, unele mai mult decât notabile. Atunci când o organizație vrea să determine dacă anumite persoane fizice sau juridice respectă condițiile impuse de ea, auditorul este angajat de organizația care definește normele de respectat. Un exemplu este auditul contribuabililor pentru a determina respectarea de către aceștia a legislației fiscale. În acest caz, auditorul este angajat de către Agenția Națională de Administrare Fiscală pentru a examina evidențele, declarațiile privind impozitele și taxele datorate și achitate de contribuabilul în cauză. Acest proces ar putea fi denumit *audit fiscal*, dar ne situăm mult prea departe de un consens în domeniu...

În țara noastră, auditul conformității activității entităților publice cu prevederile legislației privind finanțele publice și gestionarea acestor unități este asigurat de către Curtea de Conturi a României. Aserțiunea reprezintă o forțare evidentă a clasificării, întrucât Curtea poate evalua atât conformitatea, cât și performanța organizațiilor publice. Dar ideea principială rămâne - această examinare formează ceea ce s-ar putea numi auditul entităților sau finanțelor publice. Temporar și tranzitoriu, vorbim despre o structură de tipul „doi în unu”, astfel, în cadrul sau pe lângă Curtea de Conturi a României a apărut și funcționează Autoritatea de Audit, ca o structură suficient de autonomă. Ea se ocupă de auditul oricăror cheltuieli și rezultate ce includ resurse din fonduri europene. În opinia noastră, toată activitatea Curții de Conturi poate reprezenta *audit extern pentru organizațiile publice*.

În susținerea tezei că aceste clasificări sunt relative, putem spune că o categorie nu o exclude pe cealaltă. Dimpotrivă, auditul financiar poate fi interpretat și ca o examinare de conformitate a informațiilor financiare cu normele ce reglementează modul de obținere, aprobare și publicare a acestora. La fel de bine, cu ocazia auditului financiar se apreciază și operaționalitatea, chiar performanța sistemelor contabile din organizația examinată, mai nou, sistemul de contabilitate și raportare financiară, precum și calitatea raționamentelor profesionale apelate de producătorul de informație financiară.

Reținem că separația există, chiar dacă relativă, iar evidențierea ei este necesară pentru stabilirea „jaloanelor” necesare prezentărilor și dezbaterilor viitoare. Am mai putea spune, spre exemplu, despre auditul performanței că se poate regăsi în toate cele trei forme, precum și în următoarele două.

Așa cum s-a întrezărit deja, din **perspectiva realizatorului de audit și a destinatarului raportului** emis se pot identifica două tipuri de audit: intern și extern.

Deși, în opinia noastră, această clasificare nu este tocmai fericită și mai ales suficient de clar delimitată, în literatura de specialitate este omniprezentă, nuanțată și argumentată în fel și chip, situație ce ne obligă la a o prezenta. Cu toate acestea, în etalarea diverselor categorii de audit, chiar în cea ce privește ansamblul modalităților de abordare a unei misiuni, **criteriul „destinatarului” îl apreciem că fiind mai mult decât determinant**.

Astfel, păstrând abordarea bazată pe ideile durabile, auditul intern raportează direct președintelui consiliului de supraveghere/administrație, unui alt responsabil de vârf sau comitetului de audit. De regulă, acest audit **nu este adresat terților**, includem în această categorie acționarii, creditorii, salariații, diverse autorități, cetățenii etc.

Responsabilitățile auditorilor interni sunt foarte diverse, modificându-se **în funcție**





de cerințele angajatorului (consiliului de supraveghere sau de administrare, managementului de vârf). Anumite departamente de audit intern nu au decât unul sau doi angajați, care efectuează, în cea mai mare parte din timp, misiuni de rutină privind evaluarea conformității. Alte departamente de audit intern pot cuprinde numeroși angajați cu abilități și responsabilități diferite, inclusiv numeroase persoane din afara funcției financiar-contabile. Mulți auditori interni sunt implicați în activități de audit operațional sau dispun de experiență în evaluarea sistemelor informatice.

Pentru a opera eficient, este recomandat ca auditorul intern să fie independent de funcțiile ierarhice ale unei organizații, însă, în opinia noastră, nu poate fi independent față de entitate ca ansamblu atât timp cât între el sau ea și unitatea de referință există o relație de subordonare de la angajator la angajat. Auditorii interni furnizează conducerii informații prețioase pentru procesul decizional solicitat de gestionarea eficientă a activității. Însă, este puțin probabil ca utilizatorii din afara organizației să accepte ca atare și să se bazeze pe informații verificate numai de auditorii interni, din cauza relativei independențe a acestora din urmă. Această independență insuficientă constituie a doua deosebire esențială dintre auditorii interni și cei externi, implicat între rezultatele muncii lor. Pentru temperarea acestei nuanțe, există deja uzanțe și prevederi legale permissive, potrivit cărora funcția de audit intern poate fi externalizată, însă ideea nu este unanim acceptată în rândul specialiștilor... vorbim despre externalizarea auditului intern...

Auditul extern este realizat de persoane autorizate și independente din afara entității vizate. El **este adresat** în special **terților**, fără ca managementul să fie exclus dintre destinatari. Profesioniștii independenți ajung în relație cu entitatea fie pe baza unui statut conferit prin lege (auditul realizat de inspectorii de stat privind protecția muncii într-o anumită întreprindere; auditul fiscal realizat de organele Agenției Naționale de Administrare Fiscală; auditul gestionării resurselor publice este asigurat de Curtea de Conturi a României și altele asemenea), fie pe baza unui acord liber încheiat cu organizația auditată.

Atât auditul extern, cât și cel intern se pot constitui în misiuni ce au legături cu activitatea financiar-contabilă a entității vizate, fără însă a se limita la aceasta. Pe parcursul cărții vom face referiri la acea parte a auditului extern ce are ca **obiect** informațiile și **subiect** situațiile financiare emise (diseminate, publicate) de diversele entități și se bazează pe acordul părților - **auditul financiar**, respectiv, cel statutar, conform Directivei Europene special alocate.

Pentru evitarea confuziilor, menționăm că **domeniul său aria de aplicabilitate** a unui audit financiar se referă la procedurile de audit presupuse a fi indispensabile în circumstanțele specifice pentru realizarea obiectivului misiunii." Procedurile necesare pentru conducerea unui audit în conformitate cu Standardele de Audit sunt determinate de către practician, luând în considerare cerințele Standardului de audit nr. 200, cerințele organismelor profesionale relevante, legislației și reglementărilor în vigoare și, acolo unde este adecvat, ale termenilor angajamentului. De regulă, **subiectul** unui audit financiar îl reprezintă situațiile financiare, iar **obiectul** asupra căruia acționează pentru îndeplinirea mandatului este extrem de vast - arsenalul informațional, respectiv, tot ceea ce poate a-l ajuta pe profesionist să-și formeze propria viziune asupra subiectului. Pe de altă parte, **obiectivul** fundamental al auditului financiar îl reprezintă furnizarea asigurării, a încrederii privind informarea financiară corectă. Atragem atenția asupra diferenței dintre obiectul și aria/domeniul de aplicabilitate a auditului, în sensul că aceasta din urmă se extinde în cadrul/asupra informațiilor de examinat - **domeniului auditat** - atât cât, în mod rezonabil, este necesar îndeplinirii obiectivului. Pentru





începutul periplului în deslușirea auditului financiar, vom face referiri la distincția dintre auditul statutar, față de cel financiar, la cerințele unui angajament de audit, iar pe parcursul lucrării vom aborda celelalte preliminarii necesare a fi cunoscute de un auditor financiar în devenire.

Auditul statutar sau legal

Potrivit literaturii de specialitate, cerința de a audita, de către profesioniști calificați și autorizați, conturile anuale și consolidate ale anumitor entități ca întreg, introdusă pentru Comunitatea Europeană prin Directivele Contabile, este orientată să protejeze interesul public. Asigurarea oferită de situațiile financiare ar trebui să conducă la **consolidarea încrederii** tuturor părților care au relații cu entitățile respective. Declarațiile financiare auditate ale unei entități dintr-un stat membru pot fi folosite de terțe părți și din alte state membre, și nu numai. Transparența tot mai mare rezultată din armonizarea informației publicate de entități și fiabilitatea acestora trebuie să reprezinte adevărate contribuții importante la funcționarea și dezvoltarea Pieței Unice.

Aceste obiective sunt periclitate, dacă terților nu li se poate asigura o anumită încredere absolut necesară pentru un climat constructiv. Însă, multă vreme Cadrul normativ ce reglementa auditul statutar la nivelul Uniunii Europene a fost insuficient, neexistând un punct de vedere unitar privind rolul, poziția și responsabilitatea auditorului statutar. **Absența unui astfel de punct de vedere comun** avea impact negativ asupra calității auditului și, astfel, asupra încrederii în informațiile financiare diseminate, precum și asupra libertății de stabilire și prestațiile în domeniul auditului.

Lipsa unor puncte de vedere armonizate la nivelul Uniunii privind auditul statutar ar fi putut deveni un handicap serios la negocierile care se poartă la nivel internațional, în scopul îmbunătățirii accesului entităților europene pe piața internațională de capital. Există riscul că situațiile financiare sau conturile anuale și cele consolidate, elaborate de entitățile europene, **să nu fie acceptate pe piețele internaționale de capital**, decât în măsura în care aceste conturi au fost auditate de un profesionist independent și calificat, în conformitate cu Standardele Internaționale de Audit - larg acceptate la nivel mondial.

În acest context, Parlamentul și Consiliul European au adoptat Directiva 2006/43/CE în scopul unei **abordări armonizate** a auditului statutar la nivelul Uniunii Europene, precum și pentru crearea unui sistem de supraveghere publică pentru auditorii statutari.

Dar ce reprezintă, de fapt, auditul statutar?

Pe mapamond, o parte a agenților economici sunt nevoiți, alții sunt încântați să recurgă la serviciile auditorilor, fără să știe întotdeauna cine sunt, ce reprezintă și ce fac acești profesioniști. În Europa, se întâlnesc **mai mulți termeni**, forme pentru același concept serviciu și pentru denumirea practicanților acestuia -- audit și auditor legal. De exemplu, în Franța, profesioniștii sunt denumiți comisari de conturi, în România au fost numiți cenzori externi independenți - pentru o anumită perioadă istorică recentă, în Belgia - comisari-revizori, iar în Regatul Unit - auditori statutari etc. Pare-se că a câștigat atributul de concept general acceptat la nivelul UE sintagma **audit statutar**.

Identificarea acestuia este **susținută de:**

* **caracterul legal**, care rezultă din faptul că este singurul tip de audit reglementat la nivel european și prevăzut, de regulă, prin legea și/sau **statutul** companiilor. Cu alte cuvinte, deși, așa cum am văzut, se poate demonstra cu ușurință necesitatea examinării situațiilor





financiare, auditul statutar este impus prin lege și această obligație este prevăzută expres în actele constitutive ale entității ;

* asigurarea oferită și statutul de **independență** al persoanelor care realizează aceste misiuni, autonomia organismului din care fac parte și le **autorizează** în acest sens.

Atunci, ce semnificație mai are conceptul de audit financiar?

Într-o viziune mai largă, așa cum am enunțat deja, putem spune că orice verificare, examinare și studiu al unei informații financiare poate fi catalogată drept audit financiar. Astfel, apreciem că sintagma audit financiar este **mult mai cuprinzătoare** decât cea de audit statutar. De pildă, un audit al situațiilor financiare emise de o societate comercială, care nu este obligată prin lege și/său statuat la acest efort de transparență, reprezintă un audit financiar, dar nu reprezintă automat și unul statutar.

Mai mult, la o companie mică poate fi efectuată o evaluare sau apreciere a situațiilor financiare de un profesionist, care nu este neapărat auditor financiar autorizat și total independent, cu condiția ca beneficiarii raportului să cunoască și să accepte aceste particularități, scăpări. Această abordare poate reprezenta un audit financiar, dar nu este nici pe departe unul statutar.

Prin audit statutar **se înțelege** examinarea efectuată de un profesionist - desemnat, cel puțin la nivel principal, de acționariat, autorizat și independent - asupra situațiilor financiare ale unei entități elaborate de conducere, în vederea exprimării unei opinii motivate asupra imaginii fidele, clare și complete a poziției, situației și rezultatelor financiare, conform cadrului contabil și de raportare financiară adecvat. Această activitate de asigurare a acurateții informaționale este solicitată prin lege ca obligatorie pentru anumite entități din rațiuni de interes (impact) public semnificativ. Mai mult, unitățile respective sunt obligate să cuprindă în statutul lor această obligație.

Cu riscul de a ne repeta, dar pentru o mai bună înțelegere, precizăm că auditul financiar are **două componente**:

- auditul statutar - este cel la care organizațiile sunt obligate prin lege să apeleze și în condițiile stabilite de aceasta; în mod normal, reprezintă un mijloc de asigurare rezonabilă împotriva riscului informațional, însă acesta nu poate fi efectuat de orice profesionist,

și

- auditul facultativ - este cel la care întreprinderile pot apela, dar fără a fi obligate prin lege și poate fi efectuat de un cerc mai extins de profesioniști, chiar de simple persoane.

De pildă, dacă o companie, care se regăsește în a doua categorie, dar decide că situațiile financiare, ce se vor disemina, să fie examinate de un auditor autorizat și include această instrucțiune în actele de constituire, atunci auditul situațiilor sale financiare se transformă din facultativ în statutar, dacă auditorul respectă cerințele de independență și asigurare.

În situația în care o entitate ce nu este obligată prin lege și nu a optat prin actele constitutive pentru auditul statutar, ci apelează pur și simplu la serviciile de verificare a anumitor informații financiare, probabil, profesionistul, care realizează această lucrare, va fi nevoit să respecte Standardele Internaționale de Audit Financiar, dar nu este obligat prin lege la aceasta și, în principiu, nu oferă asigurări general valabile privind calitatea informațiilor verificate/vehiculate.

Mai mult, credem că este necesară și accentuarea delimitării standardelor utilizate de practicanții auditului statutar. Astfel, fără a intra în structura complexă a acestora, menționăm că activitatea auditorilor statutari se desfășoară în conformitate cu Standardele Internaționale





de Audit, elaborate de IAASB, coroborate cu Standardele Internaționale privind Misiunile de Asigurare.

La nivel european, datorită complexității înalte și costului ridicat al auditului statutar, a apărut și se utilizează deja conceptul de **miniaudit**. Conținutul este redat foarte bine de denumire, respectiv servicii de asigurare, dar de semnificație mai mică împotriva riscului informațional aferent situațiilor financiare.

În prezent, în România, anumite aspecte privind auditul statutar sunt reglementate prin Legea nr. 31/1990 privind societățile comerciale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, Legea contabilității nr. 82/1991, republicată și de Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 75/1999 privind activitatea de audit financiar, republicată, cu modificările și completările ulterioare. Ca urmare a adoptării Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 90/2008 privind auditul statutar - modificată și completată prin Legea nr. 26/2010, a fost revizuită legislația în domeniu, implicit termenii uzitați. În acest context, unele probleme au beneficiat de **clarificări**. De pildă, auditul statutar se efectuează numai de către auditorii sau firmele de audit care au făcut obiectul autorizării în acest sens. Autoritatea competentă și responsabilă pentru acreditarea auditorilor statutari este Camera Auditorilor Financiarilor din România (CAFR).

Auditorii statutari și firmele de audit sunt înregistrați(te) într-un **Registru public**. Fiecare este identificat în acest Registru printr-un număr individual. Formatul electronic al Registrului este accesibil publicului pe site-ul CAFR.

Toți auditorii statutari trebuie să respecte principiile de etică profesională și să efectueze misiunile în conformitate cu Standardele Internaționale de Audit, care sunt adoptate și de Cameră. La efectuarea auditului statutar se poate utiliza un standard de audit național, aprobat de CAFR, numai în măsura în care nu există un standard internațional de audit financiar care să se refere la respectiva problemă, menționând acest aspect în raport.

Întrucât responsabilitatea publică a specialiștilor implicați este imensă, toți auditorii statutari și firmele de audit fac obiectul unui sistem de asigurare a calității. Concret, este vorba despre aprecierea însoșirilor și incidenței serviciilor prestate, a măsurii în care acestea satisfac cerințele sau nevoile implicite și explicite din domeniu. Evaluarea calității unei misiuni este un proces elaborat în vederea diagnosticării cu privire la cantitatea și calitatea probelor colectate, la raționamentele și concluziile semnificative ale echipei de audit, pe care se fundamentează opinia inclusă în raportul atașat și publicat împreună cu situațiile financiare. În acest sens, Consiliul pentru Supraveghere Publică a Activității de Audit Statutar a instituit un complex de investigații și sancțiuni pentru a detecta, corectă și preveni efectuarea necorespunzătoare a auditului statutar. Rezultatele obținute și măsurile impuse auditorilor vor fi prezentate în mod adecvat publicului.

O altă caracteristică a auditului statutar, însă neexclusivă, ar fi aceea că fiecare astfel de misiune rezultă în urma instituirii și funcționării unei relații tripartite. Auditorul statutar sau firma de audit este numit(ă) de adunarea generală a acționarilor/asociațiilor entității auditate pe o perioadă, de regulă, de 5-7 ani, oferind un caracter durabil sau de continuitate a serviciilor. Odată numiți, ei pot fi demisi numai în cazul în care există motive temeinice, cum ar fi: pierderea independenței, declararea incompetenței sau comportament nedeontologic etc. Divergența de opinii cu privire la tratamentele contabile sau procedurile de audit nu reprezintă un motiv suficient pentru demitere.

Toate aceste reglementări și clarificări conceptuale, pe lângă armonizarea problematicii la nivel european, au ca scop cultivarea și dezvoltarea în bune condiții a





funcției de audit statutar în țara noastră, al cărui obiectiv suprem este, pe de o parte, **responsabili/arca regizorilor și actorilor, iar, pe de altă parte, protejarea interesului public.**

După câte s-au prezentat până acum, sperăm că se poate desprinde ideea că problemele abordate nu sunt nici pe departe simple. Tocmai din această cauză am simțit nevoia să mai adăugăm câteva lămuriri. Cum altfel puteam face această desfășurare decât plasând în același cadru auditul (statutar) și comunicarea financiară?

Audit statutar versus comunicare financiară

Prin reluare și re poziționare a conceptelor și tezelor din domeniu, am încercat să prezentăm locul și rolul auditului statutar în cadrul comunicării financiare a organizației cu universul său. În preambul, am realizat, pe de o parte, o succintă prezentare a contabilității creative sau a ingineriilor financiare, iar, pe de altă parte, o succintă trecere în revistă a alternativelor de mare actualitate apelate de entități pentru ameliorarea informațiilor financiare ce urmează a fi diseminate. Expunerea sintetizează atât avantajele, cât și riscurile celor doi vectori ai circuitului informațional/decizional, soluții reglementate și alternative manageriale pentru menținerea procesului în parametri rezonabili. Desfășurarea se raliază punctelor de vedere din literatură de specialitate ce susțin o astfel de abordare și combat elementele insuficient fundamentate, creându-ne astfel bază pentru susținerea propriilor idei și convingeri - rolul auditului statutar nu se diminuează, ci, dimpotrivă, el rămâne un pilon al furnizării de asigurări privind integritatea și calitatea informațiilor din situațiile financiare publicate de diversele entități.

Repere ale comunicării financiare externe a organizației

Este mai mult decât evident că fără a comunica, persoanele, ființele, în general, nu pot exista. Comunicarea reprezintă indiscutabil unul dintre lianții societății. A comunica înseamnă, pe de o parte, a observa, a experimenta și a învăța, iar pe de altă parte, a resimți și a ne exercita influența asupra mediului exterior, astfel încât acțiunile noastre să devină subordonate unui scop temeinic argumentat. Comunic, deci exist! Restrângând, putem spune despre comunicarea financiară că îi unește pe membrii societății, inclusiv organizațiile, într-un dialog al cunoașterii și acțiunii eficiente în domeniul activității economice.

Amploarea procesului este nemijlocit legată de evoluții generalizate. Astfel, globalizarea economică este de mai mult timp un fenomen generat de realități de necontestat, îmbrăcând forme complexe, uneori greu de descifrat. Intensificarea acestei dinamici a creat noi probleme, a căror rezolvare nu mai este posibilă folosind același instrumentar valabil cu decenii în urmă. Unul dintre impulsurile care au determinat globalizarea l-au constituit apariția și dezvoltarea companiilor multinaționale, iar, în domeniul comunicării financiare, obiectivul major al acestor corporații se intersectează cu cerințele specifice referențialelor contabile, astfel încât rezultanta - situațiile financiare - să poată furniza informațiile solicitate de părțile interesate și/sau afectate. Marile companii s-au constituit în avangarda procesului, dar activitatea oricărei organizații nu poate fi concepută în afara mediului în care ea funcționează, deoarece din acest mediu își procură resursele de care are nevoie, își valorifică produsele sau serviciile, efectuează încasări și plăți etc. Mediul său universul entității se constituie într-un ansamblu corelat de factori - naturali, economici, financiari, tehnici, juridici, demografici, sociali și politici - în cadrul căruia acționează o firmă.





În acest context, prezentarea periodică a unor rapoarte financiare de către companiile listate la bursă a fost și este mai mult decât necesară. Treptat, aceste rapoarte au depășit stadiul de simplă înșiruire de cifre, transformându-se în adevărate instrumente de marketing...

Astăzi, nu doar companiile listate diseminează date referitoare la profituri, acumulări, cifră de afaceri etc. O bună imagine financiară te ajută să ieși mai ușor un credit de la bancă, să obții diverse finanțări, să atragi investitori și eventual să-ți vinzi mai bine compania. Iar aceasta se clădește printr-o bună comunicare a entității cu mediul în care acționează. Rolul comunicării financiare ar trebui să fie acela de a proteja, dar și de a spori valoarea acțiunilor companiei. Ea se poate materializa, din punct de vedere teoretic cât și practic, într-o investiție în valorile companiei, în informarea acționarilor actuali sau potențiali, precum și o ocazie de a identifica, educa și satisface percepțiile publicului-țintă.

O bună comunicare financiară poate arăta soliditatea unei afaceri, determinând încrederea publicului. Dar, la polul opus, de obicei, lipsa de transparență a unei companii în privința rezultatelor sale financiare determină suspiciune din partea publicului, aducând o umbră asupra organizației. Pe de altă parte, comunicarea în sine, ca orice proces pus în operă de oameni, bine intenționați și asistați de mijloace moderne, este un proces însoțit de riscuri, chiar dacă toți actorii sunt bine intenționați...

Pe acest fundal, intenția noastră este de a evidenția relația auditorului statutar cu acest circuit informațional, necesitatea și modul în care, pentru diminuarea riscurilor specifice, intervine în comunicarea organizației cu universul său, printr-o poziționare și acțiune care să asigure nu numai o imagine atractivă a organizației, ci și o proiecție financiară corespunzătoare stării de fapt. Totodată, ne propunem să rezumăm câteva dintre coordonatele acțiunii și evoluției auditului statutar pe această cale extrem de îngustă, ca orice demers ce se dorește a fi de succes.

Așa cum am enunțat deja, este mai mult decât evident că fără comunicare financiară, corporațiile, în general organizațiile, și-ar desfășura activitatea într-un mediu izolat, adesea sortit eșecului sau, să spunem, suficient de „arid”. Se poate afirma că în cazul organizațiilor, comunicarea financiară ocupă un loc central în universul economic al acestora, constituind „aparatură respirator” ce asigură „schimbul de oxigen” cu mediul economic. Dar cum se realizează în mod concret această comunicare?

În primul rând, investitorii, dar și celelalte categorii de *stakeholderi* au nevoie și preiau informațiile privind activitatea unei organizații din mai multe surse: media, bursă, situații financiare, direct de la sursă etc. Cu alte cuvinte, comunicarea financiară a organizației nu se rezumă la publicarea periodică a raportului anual (situațiilor financiare), dar acesta ocupă un loc de referință în cadrul procesului, prin datele deosebit de relevante diseminate cu această ocazie. Mai mult, pe baza consultării acestora, destinatarii situațiilor financiare transmit către entitatea emitentă diverse „semnale”: vând sau cumpără titlurile mobiliare lansate pe piață de companie; hotărăsc dezvoltarea, consolidarea și amortizarea într-un anumit ritm al capitalului investit sau lichidarea companiei”; ieftinesc sau scumpesc, extind sau restrâng creditul acordat; sunt liniștiți, pasivi sau îngrijorați în ceea ce privește durabilitatea aprovizionărilor, continuitatea vânzărilor și încasărilor, stabilitatea locului de muncă etc.

Astfel, mediul exterior al organizației include un ansamblu de elemente de natură foarte diferită, manifestat pe plan național și internațional, care acționează asupra entității nu în mod izolat, ci în strânsa lor interdependență. Este mai mult decât evident că „universul” nu





este organizat pentru a răspunde viziunii și intereselor acesteia, ci, dimpotrivă, multe componente ale mediului îi pot fi ostile și, de aceea, organizația este cea care trebuie să se adapteze permanent la schimbările de mediu, iar reacția adecvată la riscuri și oportunități presupune în primul rând informare și cunoaștere.

Se poate observa astfel o puternică legătură între informațiile publicate de organizație și efectele pe care le au asupra acesteia deciziile administrate de persoanele interesate/afectate, prin folosirea acestor date. Informația prezentată în raportările financiare cuprinde un perimetru larg, iar prin conținut, ea face parte din tezaurul de cunoaștere și acțiune atât al organizației, cât și al *stakeholderilor*. Dinamismul ei se explică prin mișcarea continuă a elementelor de bilanț, a capitalului, a producției și vânzărilor, a valorii, a costurilor, a profitului și lichidităților, iar, pe de altă parte, prin firească dorință a unei decizii performante a celor interesați/afecțați de entitatea emitentă - totul generează și valorifică informații cu o circulație în dublu sens. Dezvoltarea, stocarea și prelucrarea datelor financiare, creșterea accesibilității și structurarea pe domenii de interes au fost facilitate de tehnologia informatică, de sistemele informaționale moderne, de comunicațiile on-line. În aceste condiții, devine evident că gestiunea financiară performantă impune, între altele, și transparența rezonabilă a acțiunilor, mișcărilor și transformărilor, a rezultatelor și acumulărilor din cadrul și în legătură cu entitățile.

Practic, rapoartele anuale constituie declarații publice ale conducerii prin care organizația comunică din punct de vedere financiar cu universul său - utilizatorii de situații financiare: investitorii direct sau prin intermediul pieței de capital; personalul angajat; creditorii financiari, furnizorii și alți creditori; clienții și alți debitori; guvernul și instituțiile acestuia, precum și publicul. Elaborarea acestor situații impune din partea conducerii respectarea principiilor, stabilirea și utilizarea politicilor contabile corespunzătoare, precum și efectuarea estimărilor și raționamentelor juste în prepararea produsului oferit spre publicare.

Obiectivul raportărilor periodice este de a furniza informații cu privire la situația și performanța financiară, fluxurile de trezorerie ale întreprinderii și orice alte informații utile unui cerc larg de utilizatori pentru a putea adopta, pe această bază, decizii economice performante. Situațiile financiare împreună cu raportul administratorului trebuie să ofere posibilitatea evaluării gestiunii entității și, în mod deosebit, continuitatea și capacitatea acesteia de a genera lichidități pentru reluarea activității, pentru plata dividendelor, a furnizorilor, a personalului (salarii), a băncilor (rate la creditele acordate și accesoriile) etc.

Prin raportările aprobate spre publicare, managementul companiilor comunică în primul rând acționarilor - care le-au încredințat drepturi și responsabilități pentru administrarea eficientă a unor resurse semnificative - rezultatul, profitul sau pierderea obținute pe parcursul perioadei de referință. Din aceste considerente, situațiile financiare pe care le întocmesc au scopul argumentării diferitelor aspecte ale gestionării resurselor încredințate și ale rezultatelor obținute, precum și cel al estimării perspectivei din viitorul previzibil.

În vederea înțelegerii și aplicării acestor raportări de către un număr cât mai mare de utilizatori - ca „vehicul” determinant al comunicării financiare, IASB a elaborat Standarde Internaționale de Raportare Financiară (IFRS) - pentru ca informațiile financiare și contabile pe care le conțin să aibă utilitate la nivel global. Uniunea Europeană și instituțiile naționale de standardizare contabilă din SUA și Regatul Unit al Marii Britanii au hotărât, în anul 2002, derularea unui larg proces de convergență între diferitele sisteme contabile și elaborarea unor standarde noi, cu aplicabilitate în toate țările, începând din anul 2005.





Prin conținutul lor, IFRS-urile sunt construite în așa fel încât ponderea pe care o deține informația de tehnică contabilă, fundamentată pe Standardele Internaționale de Contabilitate (IAS), să se situeze în echilibru cu ponderea pe care o deține informația financiară. Situațiile financiare elaborate pe această bază fundamentează, dezvoltă și aprofundează politicile și opțiunile contabile, concomitent cu raportările relative la aspectele financiare și metodele prin care au fost asigurate și gestionate resursele entității; alternativele utilizate de recunoaștere a activelor, capitalurilor și datoriilor, pentru reflectarea veniturilor și cheltuielilor, activitățile care au determinat rezultatul, dividendele și principalii indicatori economico-financiarți etc.

Poziționarea și menirea auditului în cadrul circuitului

Din această succintă prezentare, și nu numai, reiese că suportul conceptual al informațiilor oferite publicului este asigurat de autoritățile sau organizațiile de reglementare, dar conținutul efectiv și forma de exprimare sunt puse în operă de agentul economic. Nu se poate altfel! Drept consecință, se întrezăresc deja neajunsurile inerente ale comunicării clădite pe această bază. Riscul informațional, chiar dacă rezidual, persistă. Computerul, tehnologia informației și comunicației au dematerializat informația financiară și i-au asigurat creșterea posibilităților de obținere rapidă, precum și circulația globală în timp real, dar au sporit și posibilitățile de manevră ale furnizorilor de informații. Elaborarea situațiilor financiare rămâne apanajul conducerii, care, spre deosebire de ceilalți utilizatori de informații, este privilegiată în ceea ce privește controlul deținut în sintetizarea, sistematizarea și formularea aserțiunilor publicate.

Avansând pe această direcție sau dacă dorim să fim obiectivi, ajungem inevitabil la capacitatea creativă a contabilității. Pentru mulți poate părea paradoxal, dar se întâmplă!... și încă frecvent!... Putem astfel afirma că modul cum este construită politica de comunicare financiară a unei organizații cu universul său este mai mult decât predictibil. După cum scria Bernard Colasse - „Ciudat instrument este contabilitatea! Concepută pentru a descrie întreprinderea, ea nu furnizează decât imagini parțiale, adesea părtinitoare și întotdeauna neclare. Solicitată pentru a informa, pentru a ajuta controlul și spori capacitatea decizională, ea se pretează la amăgiri, la puneri în scenă, la retorică și câteodată, la înșelătorii. Cifra contabilă este deci controversată și ne punem întrebări atunci când nu-i găsim întreaga utilitate socială, cu ocazia controverselor pe care le creează și alimentează, ea jucând un rol de mediere între actorii sociali care construiesc împreună întreprinderea... și, în definitiv, contabilitatea nu face, fără îndoială, decât să definească un spațiu informațional unde se pot face înțeleși și eventual se înțeleg producătorii și utilizatorii de conturi.” Astfel, formarea rezultatelor, modul de prezentare a acestora în public pot avea ca obiectiv influențarea percepției și comportamentului stakeholderilor. Pe baza realizărilor ingineriei financiare se urmărește utilizarea flexibilității referențialelor contabile pentru a publica informații sub cele mai bune forme posibile, în sensul de optimiste dacă nu cumva aventuriere/utopice, din perspectiva managementului entității.

Utilizarea unei anumite norme contabile permite modificarea în mod artificial a nivelului rezultatului. Folosindu-se de vidul juridic sau de omisiunile din regulile contabile, conducătorii entităților urmăresc prezentarea unei imagini cât mai măgulitoare. Ca extremă a contabilității creative, „vagabondajul contabil”, cu serioase tente de „piraterism”, nu face decât să susțină asimetria informațională, regizând astfel funcționarea piețelor.





Managementul organizației se folosește de toate subtilitățile și posibilitățile pentru a răspunde așteptărilor și exigențelor pieței.

Este deja unanim recunoscut că fiabilitatea informațiilor financiare, bazându-se în mare parte pe relevanța și validitatea documentelor contabile, este relativă. Contabilitatea creativă, instrument de modelare a informației contabile pentru utilizatorii externi, urmărește incontestabil modificarea așteptărilor și/sau acțiunilor acestora într-o direcție dorită de puterea administrativă și cea executivă din cadrul guvernantei corporative. Această tehnică, situată la limitele legalității, are ca obiectiv optimizarea imaginii organizației din punct de vedere financiar, în detrimentul ideii de a fi riguros fidelă sau obiectivă. Ea se află la baza comunicării și, din nefericire, devine o adevărată armă de temut în mâinile conducerii unității.

Astfel, organizațiile fac uz de posibilitățile oferite de reglementările contabile, fiind dificil pentru utilizatorul extern de informație să cuantifice impactul politicilor și opțiunilor contabile, ce se regăsesc în portofoliul managementului. Printre factorii care influențează alegerea acestor forme de exprimare se regăsesc: contextul economico-financiar general; politică locală/globală a firmei, concurența și specificul pieței/domeniului etc. De exemplu: sunt companii în domeniul IT care fac publice doar rezultatele financiare pe plan global; sunt companii din domeniul auto ce comunică numărul de vehicule vândute; sunt companii din domeniul financiar care anunță numai creșteri procentuale. Organizațiile pot alege între a difuza rezultatele exprimate într-o anumită monedă, în număr de produse sau evoluții procentuale, dar, în opinia noastră, exemplele prezentate rămân la statutul de instrumente de marketing, nu îndeplinesc nici pe departe statutul de comunicare asertivă.

De pildă, în această perioadă de criză financiară generalizată, abordările manageriale sunt diferite față de cele din perioadele de stabilitate economică.

Unele societăți comerciale nu pun accentul în diseminarea informației financiare pe nivelul rezultatului (performanței actuale), ci, pentru a convinge publicul, insistă pe evoluțiile trecute și viitoare. Altele pun accentul pe discursul președintelui, unde rezultatul este menționat în mare grabă, precizând mai mult sau mai puțin discret și alte cifre/informații-cheie ademenitoare, care orientează atenția părților interesate/afectate pe piste înșelătoare. Pentru alte grupuri, rezultatele, în general, au un caracter conex, nu reprezintă nici pe departe centrul rapoartelor publicate. Când rezultatele sunt contrare anticipărilor, pentru a atenua consecințele, sunt subliniate evoluțiile numai pe anumite sectoare de activitate sau pe anumite piețe etc.

Practic, comunicarea financiară nu urmărește totdeauna dezvăluirea integrală a adevărului, ci aduce la cunoștința utilizatorilor situațiilor financiare ceea ce aceștia doresc să afle sau nu-i deranjează foarte tare. Atunci când organizația obține rezultate bune, managementul ei face tot ce este posibil pentru a le face cunoscute; nu același lucru se poate spune și despre nerealizări, pe care conducerea preferă să le stilizeze sau să le omită. Există și o motivare obiectivă pentru acest comportament - știrile neplăcute atrag întotdeauna atenția și se diseminează mult mai repede decât cele bune, au un impact mult mai puternic etc. Dar aceasta nu scuză preocupările excesive ale managementului pentru voalarea și chiar denaturarea adevărilor economico-financiare.

Între altele și din motivele etalate, în referențialul internațional actual au fost inserate elemente care-l deosebesc esențial de cel anterior. El a fost conceput pe lângă mijloacele ce favorizează transparența și comunicarea, informarea mai bună a utilizatorilor situațiilor financiare și cunoașterea întreprinderii. În acest context, elaborarea și publicarea situațiilor financiare ale exercițiului ar trebui să fie expresia unei comunicări financiare care contribuie





la înțelegerea activității companiei și a strategiei grupului.

De altfel, în noua sa viziune, comunicarea financiară se caracterizează prin dimensiunea ei strategică, în care (în afara relațiilor cu acționarii, cu creditorii, cu managementul și salariații, cu instituțiile statului) existența întreprinderii și funcțiile sale se regăsesc în relațiile pe care le întreține cu cetățenii și chiar cu mediul înconjurător. Cadrul normativ are ca obiectiv furnizarea unui volum concentrat (sintetizat și sistematizat - dar expresiv), de informații (non)financiare necesar utilizatorilor pentru a cunoaște și înțelege situația și starea organizației, performanțele acesteia, profitabilitatea și eficacitatea activității, variațiile resurselor de trezorerie și modificările produse în nivelul și structura capitalurilor proprii pe durata exercițiului etc.

Pentru a fi credibilă, informația trebuie să reprezinte cu fidelitate tranzacțiile și alte evenimente pe care aceasta fie și-a propus să le reprezinte, fie se așteaptă, în mod rezonabil, să le reprezinte. Astfel, pe de o parte, se recomandă o anume ținută, o responsabilitate publică a producătorilor de informație diseminată, iar, pe de altă parte, putem afirma că în prezent se remarcă deschiderea profesioniștilor contabili către spiritul referențialului internațional privind comunicarea financiară, unde accentul este pus pe prezentarea adecvată a informațiilor în situațiile financiare și nu numai pe modul de evaluare și recunoaștere a operațiilor economice în contabilitate, dar apreciem că este departe de a fi un comportament generalizat.

Se constată astfel că perfecționarea referențialului contabil nu este suficientă pentru realizarea unei informări care să urmărească atingerea obiectivelor: suficiență, fidelitate, obiectivitate etc. Dimpotrivă, sunt necesare în continuare și alte mijloace pentru asigurarea unei comunicări financiare adecvate. De pildă, până să ajungă la statutul de informații publicabile, companiile organizează reuniuni cu analiști financiari, consultanți de plasament, brokeri și investitori, în cadrul cărora sunt prezentate rezultatele anuale ale firmei, diverse previziuni financiare și alte elemente relevante, oferind managementului și investitorilor (indirect - prin consiliul de supraveghere și/sau comitetul de audit) ocazia de a face schimb de opinii, de a identifica punctele tari și punctele slabe, precum și potențialul său riscul comunicării financiare inadecvate. În cazul companiilor cotate, se acordă foarte mare atenție procesului de publicare a oricărei informații financiare, întrucât poate influența cursul acțiunilor și nu numai. Nu întâmplător, orice astfel de informație face obiectul acordului prealabil al Bursei și informării Comisiei de Valori Mobiliare - în general, al instituțiilor pieței de capital, inclusiv al agențiilor de rating. Pornind de la premisa că practicile de contabilitate creativă încetează odată cu dispariția cauzelor care le generează, am putea propune reducerea importanței acordate rezultatului financiar și aprecierea calității acestuia prin intermediul fluxurilor de trezorerie. Rațiunea are o justificare mai mult decât întemeiată, ce nu poate fi neglijată - imaginația financiară poate să diminueze pasivul exigibil, să majoreze capitalurile proprii și activul net, dar ea nu poate să genereze lichidități. S-ar putea concluziona că orientarea utilizatorilor externi către fluxurile de trezorerie i-ar putea descuraja pe manageri să utilizeze tehnicile de manipulare a informațiilor financiare. Însă nu putem neglija întrebarea: oare este suficient?!

De asemenea, crearea posibilităților de a recurge la un organism competent de arbitraj și/sau interpretare, similar Grupului de Revizuire a Comunicării Financiare din Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, reprezintă o alternativă de generalizat prin care se poate limita tendința managementului organizațiilor de a stiliza până la a denatura informația publicată. Dar, lăsând la o parte faptul că ar fi vorba de o structură de tipul „stat în





stat" de neacceptat, în opinia noastră, un asemenea organism nu poate avea ca misiune monitorizarea situațiilor financiare publicate de toate entitățile. Pentru o supraveghere mai riguroasă, timpurie și realizată îndeaproape, este necesar ca alte „redute” să fie apte și dispuse să-și „îndrepte armele” asupra emitentului de informație financiară destinată publicului larg.

În mod natural, întrucât în acest circuit, pe de o parte, producătorii de informații financiare nu sunt și nici nu pot fi absolut neutri față de operațiunile efectuate și, implicit, față de datele publicate, iar, pe de altă parte, destinatarii au capacități de înțelegere diferite. În consecință, apreciem că se manifestă perpetuu necesitatea soluțiilor de impact psihologic înalt, dar obiectiv - prin care se poate îmbunătăți conținutul informațiilor, incidența percepțiilor și calitatea atitudinii decidenților relevanți pentru organizație, într-o sintagmă, fiabilitatea comunicării financiare. Una dintre cele mai importante alternative prin care se poate realiza acest obiectiv este reprezentată de auditul statutar, ca susținător al integralității și acurateței informaționale.

Aproximativ în aceeași perioadă, de pregătire a datelor pentru publicare, intervine și auditorul statutar în comunicarea financiară, printr-o examinare temeinică, având ca preocupare diminuarea riscului de apariție a tensiunilor și evenimentelor nedorite din punct de vedere social - provocate de o eventuală diseminare de informații financiare neconforme realității, prin temperarea dezvoltării situațiilor financiare în direcția marketingului atractiv, dar înșelător! A nu se înțelege că avem ceva împotriva marketingului. Dimpotrivă, am putea spune că este chiar o problemă de „protecție a consumatorului” de informație financiară, pe care orice promotor serios va fi nevoit să o ia în considerare în toate acțiunile sale.

Generalizând, am putea considera integral auditul ca un mijloc de susținere a unei comunicări performante - în timp ce o parte este preocupată în special de receptorii din exteriorul organizației; cealaltă parte a auditului este mai degrabă „cu ochii ațintiți” pe gestiunea internă și la dispoziția managementului... Totodată, avem prilejul de a răspunde la întrebarea de ce audit statutar și nu financiar versus comunicare financiară? Trecând peste faptul că auditul statutar este un concept de actualitate, motivarea este cât se poate de simplă - întrucât acesta reprezintă pilonul auditului financiar, valențele și exigențele manifestându-se plenar în acest caz. Mai mult, dacă mențineam expunerea la nivelul ansamblului, ar fi fost încărcată și complicată de elemente, într-o anumită măsură, irelevante.

În contextul economico-social actual, auditul statutar este, pentru entitățile de interes public, un serviciu obligatoriu de asigurare, în sensul că atenționează și, prin aceasta, protejează acționariatul, membrii unei asociații, creditorii, managerii și salariații, autoritățile și chiar simplii cetățeni în ceea ce privește calitatea informațiilor conținute în situațiile financiare publicate de diversele organizații.

Așa cum în ultima perioadă, după 2002, referențialul contabil internațional a făcut obiectul unei profunde reconsiderări, pentru sporirea rigorii comunicării financiare a organizației cu mediul său, și Standardele Internaționale de Audit au fost restructurate din aceeași perspectivă.

Astfel, în momentul publicării informațiilor, se presupune că auditorul a examinat principalele tranzacții, suficiente documente primare, de contabilitate și gestiune economică, organizarea și funcționarea sistemului de control intern relevant, a verificat siguranța și sinceritatea procesului contabil reflectat prin documentele de sinteză a exercițiului, a efectuat toate raționamentele profesionale necesare, având în vedere ansamblul informațiilor accesibile și utile, a concluzionat asupra conținutului raportărilor, declarației de transparență și respect al legii adus de guvernanță corporativă și a publicat opinia atașabilă activității





financiare a exercițiului încheiat, oferind astfel o anumită asigurare utilizatorilor de informații. Pentru îndeplinirea acestui deziderat, profesionistul colectează și evaluează dovezile de audit cu scepticism profesional, dar nu adoptă atitudinea unui detectiv. În cazul auditului, nu este vorba despre o cercetare penală și nu se așteaptă ca auditorul să fie un expert în detectarea fraudelor, chiar dacă restructurarea normativului a dobândit nuanțe de această natură.

Astfel, pentru o mai bună clarificare a poziției agenților din cadrul comunicării financiare a unei organizații, aderăm la ideile potrivit cărora în continuare trebuie diminuată discrepanța din punct de vedere al așteptărilor între ceea ce crede publicul, în general, utilizatorii situațiilor financiare că ar fi rolul auditului și ceea ce înțelege profesia că este de fapt. Opinia publică, de exemplu, crede că rolul unui auditor este, printre altele: să detecteze fraudă și eroarea din situațiile financiare; să dețină responsabilitatea primară pentru emiterea situațiilor financiare; să acționeze din timp cu privire la un eventual eșec al afacerii etc. În realitate, auditul nu este garanția solvabilității sau performanței financiare. Managementul, fiind cel care gestionează afacerile și elaborează raportul anual, este responsabil pentru conținutul acestuia și, deși profesioniștii planifică și desfășoară un angajament adecvat, un proces de audit nu garantează că fraudă va fi exhaustiv detectată. Ceea ce poate face auditorul este să insuflă o anumită rigoare financiară, guvernantă corporativă mai bună și să proclame, dacă este cazul, suspiciunea sau riscul de fraudă. Auditul este parte a mecanismelor operaționale ale economiei și succesului piețelor de capital, în măsura în care există o piață de audit stabilă și competitivă.

Pentru mai bună înțelegere am considerat sugestivă prezentarea poziției și rolului auditului statutar în cadrul comunicării financiare a organizației cu universul său. Cu titlu de exemplu, descriem cum relaționează auditorul în raport cu entitatea examinată și cu una dintre părțile interesate - banca creditoare a acesteia. Așa cum am enunțat deja, auditorul statutar intervine, de regulă, în perioada de preparare a situațiilor financiare de către organizație, durata de abordare fiind determinată de dimensiunile, complexitatea și rigoarea entității examinate. În funcție de conținutul situațiilor financiare, a raportului conducerii nonexecutive și a raportului de audit (bazat

Pe rezultatele investigațiilor efectuate, banca creditoare rămâne pe aceleași poziții - optimistă sau devine prudentă, dacă nu cumva sceptică... Pe această bază, poate decide să extindă, respectiv, să mențină creditul acordat sau, dimpotrivă, să restrângă ori să retragă total creditul acordat organizației auditate. Indiscutabil, aceste decizii bancare vor afecta entitatea de referință, efecte pe care auditorul, indiferent dacă se află într-un angajament de audit continuu/recurent sau nu, este obligat să le monitorizeze la nivel de informație publică și chiar să reacționeze dacă acestea nu sunt conforme cunoștințelor și estimărilor sale. Circuitul informațional, deciziile și efectele produse pot fi reluate pentru oricare dintre părțile interesate/afectate, problemele fiind relativ similare.

Se poate observa extrem de ușor că utilizatorii externi, care se bazează pe aceste situații financiare pentru a lua decizii economice, fac referință la raportul auditorului statutar ca la un indicator al fiabilității informațiilor din situațiile respective. Ei prețuiesc asigurarea oferită de auditorul statutar datorită independenței lui față de client, datorită cunoștințelor sale în domeniul raportării financiare, competențelor dobândite, disponibilității și stricteții în domeniu impuse de integralitatea standardelor profesionale.

Auditorul statutar, pe lângă faptul că este autorizat conform legii, trebuie să dispună de toate calificările necesare pentru a înțelege criteriile utilizate și trebuie să fie suficient de





competent pentru a cunoaște (a determina) tipurile și cantitățile de probe de colectat, astfel încât să poată ajunge la o concluzie adecvată după ce va fi examinat toate probele.

De asemenea, este necesar ca practicianul să dea dovadă de o atitudine psihică independentă. Competența auditorului nu are nicio valoare în cazul în care este părțitor în colectarea și evaluarea probelor. Nu întâmplător, auditorii care întocmesc rapoarte asupra situațiilor financiare ale companiilor sunt numiți auditori independenți.

În ciuda faptului că persoana care realizează auditul situațiilor financiare publicate este plătită de către compania care le-a întocmit, ea este, de regulă, suficient de independentă pentru a emite opinii în care utilizatorii să poată avea încredere. Deși o independență perfectă este aproape imposibil de atins, auditorii trebuie să se preocupe insistent pentru menținerea unui grad înalt de detașare pentru a nu pierde încrederea utilizatorilor, care se bazează pe rapoartele lor.

Mai mult, pentru menținerea comunicării financiare în domeniul rezonabilului, chiar auditorul, ca furnizor de asigurări, este îngrădit prin referențialul profesional și corporativ, astfel încât posibilitățile de participare la stilizarea exagerată a informației financiare publicată de organizație să fie diminuate.

Un exemplu în acest sens este relația tripartită care se stabilește între auditorul statutar, conducerea (executivă și administrativă) și acționariatul entității. De asemenea, auditorii statutari fac obiectul unui sistem de asigurare a calității, de monitorizare a măsurii în care misiunile acestora satisfac cerințele sau nevoile publice din domeniu etc.

Controverse și perspective

Acum - când finanștii de pe Wall Street și schemele lor de împlânzire a riscului au generat criza financiară și economică, când globalizarea nu s-a oprit sau cel puțin nu dă semne că ar putea să se oprească, când accesul la rețeaua de comunicații în bandă largă rămâne cu mult sub cererea și creșterea prognozată, când se manifestă tot mai puternic contabilitatea responsabilităților personale și sociale ale corporației, când tehnică și filozofia raportării financiare sunt impregnate de sistemele și limbajele extensibile de asigurare - se pune prolema ce se poate face pentru mai bună îndeplinire a menirii unuia dintre amelioratorii și/sau catalizatorii comunicării financiare. Apreciem că pentru mai bună realizare a rolului auditului statutar - sistem de avertizare pentru problemele financiare ale unei organizații sunt necesare clarificări conceptuale sau convergențe ale vocabularului utilizat și/sau mediatice privind poziționarea actorilor principali în cadrul comunicării financiare a organizației cu universul.

Pentru entitățile ce publică informații cu un anumit impact economic și social devine tot mai recomandabilă o mai bună gestionare a riscurilor întâlnite în activitatea desfășurată și prognozată. Astfel, în contextul guvernantei corporative se poate dezvolta o cultură de alarmare a producerii riscurilor, pentru că uneori un mic flagel își face simțită prezența fără ca organizația să dispună de metode, tehnici sau proceduri, în vederea detectării anticipate a acestuia, precum și de un proces decizional orientat către logica organizării corespunzătoare a fluxurilor de aprovizionare, producție, desfacere etc. Merită a enunța că implementarea și dezvoltarea guvernantei corporative, printre multe altele, asigură și transparența informației contabile, sporirea credibilității situațiilor financiare publicate și, în general, a încrederii din universul organizației.

Referitor la profesioniștii contabili și auditori în calitate de promotori cu posibilități





limitate ai stabilității financiare, susținem că nu trebuie să fie două tabere aflate în război, ci parteneri care dezbate în mod constructiv, chiar dacă uneori de pe poziții contradictorii, diversele sensibilități profesionale pe care le întâlnesc în cadrul unei lansări de informații, având ca obiectiv comun mai bună conștientizare a părților interesate/afectate de dinamică organizației de referință. Astfel, considerăm că nu sunt de neglijat câteva cerințe generale de prezentare a informațiilor în situațiile financiare, care, într-adevăr, ar putea constitui obiective comune ale contabililor cu ocazia producerii și ale auditorilor cu ocazia testării: să cuprindă toate tranzacțiile, resursele și obligațiile; să fie întocmite cu profesionalism și sinceritate; să exprime competență, fidelitate și obiectivitate, precum și acuratețe privind tranzacțiile cu părțile legate; să dezvăluie la un nivel rezonabil informațiile referitoare la remunerarea top-managementului; să inducă măsura în care sunt respectate cele mai bune practici în tranzacțiile bursiere și de guvernantă corporativă; să reflecte problemele semnificative pe care le întâmpină entitatea; să prezinte la nivel general managementul riscului și sistemele de control intern; să ofere informații rezonabile despre structura și activitatea conducerii non-executive și executive; să exprime evaluarea performanțelor organizației; să susțină responsabilitatea socială și personală a managerilor etc. Rolul profesiei contabile în ansamblul său este de a pacifica relațiile de încredere - neîncredere din cadrul universului organizației, bazat pe înțelegerea, aprecierea și satisfacerea nevoilor comune de informație obiectivă.

În noul context internațional, misiunea auditorului statutar se complică pe zi ce trece, dar nu trebuie pierdut din vedere că auditul nu este un panaceu!... nu este o garanție contra fraudelor, ci numai un modest „izvor” de asigurare.

Publicul nu trebuie să aștepte de la profesioniștii contabili profeții... micile mâini ale auditorilor devin neputincioase în fața ingineriilor financiare diabolice!... însă, greșeala pe care auditorii statutari ai companiilor au mai comis-o a fost, și este încă, de a subestima importanța previziunilor managementului privind evoluția așteptată a mediului și organizației.

Poate este necesar mai mult scepticism profesional în raport cu estimările realizate de conducerea organizației cu ocazia elaborării situațiilor financiare, oricât de dificilă ar fi această abordare, admitând că pot exista împrejurări în care situațiile financiare să fie denaturate în mod semnificativ.

O atitudine de scepticism profesional înseamnă că auditorul realizează o evaluare critică, în mod circumspect, a validității unei probe obținute și este atent la acele informații care contrazic sau pun la îndoială credibilitatea documentelor sau a declarațiilor conducerii. În planificarea și desfășurarea unui angajament, auditorul nu trebuie să presupună că managementul este lipsit de onestitate, dar nici să plece de la premisa unei onestități de netăgăduit. Indiscutabil, este necesar ca auditorii să se implice mai mult în aprecierea planurilor pe termen lung ale companiilor, modelul de business și viabilitatea afacerilor viitoare.

Auditorii nu trebuie să piardă din vedere că probitatea morală a managementului în realizarea atribuțiilor și responsabilităților legale și a hotărârilor adoptate de acționariatul companiei, inclusiv a celor de informare și comunicare adecvată, este susținută și prin raportul de audit.

Este cunoscut faptul că profesia reglementează și militează pentru ca auditorii să poată satisface cererea tot mai mare privind responsabilitatea publică și transparența, și pentru aceasta trebuie să se asigure că măsurile legislative și reglementare existente sunt





eficient implementate și puse în aplicare impecabil. Subscriem și noi la ideile potrivit cărora „nu este necesar să ne grăbim în adoptarea de noi legislații”, fără însă a neglija această preocupare. A nu se înțelege că susținem prevalența uneia în detrimentul celeilalte, ci, dimpotrivă, că ambele să rămână la fel de importante, însă, emiterea de reglementări care ar duce la respectarea mecanică a unor reguli unice ar putea fi rețeta pentru dezastru.

Pe de altă parte, actualele reglementări privind raportarea la costul istoric recuperabil, combinat cu menținerea capitalului financiar nominal, oferă suficient spațiu marketingului cumpătat prin intermediul informațiilor financiare bazate pe valoarea justă sau, altfel spus, spațiu pentru manifestarea la vedere a spectacolului contabil. Însă, având în vedere criticile aduse acestei metode, aserțiunile specifice pot fi complementare celor de bază. Se poate crea astfel o panoramă atractivă privind asigurarea fidelității informației financiar-contabile prin intermediul inovației și/sau creativității pozitive.

Apreciem că această abordare resimte necesitatea aprofundării din cel puțin două motive: pe de o parte, este vorba probabil de „raportul de audit extins” ca formă întâlnită în practică a scrisorii confidențiale a auditorului statutar către consiliul de supraveghere/administrare; pe de altă parte, dacă utilizatorii situațiilor financiare simt o nevoie acută pentru consultarea în plus și a altor informații față de cele diseminate, raportul de audit (în formă scurtă!) fiind imaculat, atunci cel puțin unul din cele două trasoare ale publicării informațiilor financiare nu a fost riguros executat! Fie s-a pierdut din vedere că informația financiară are ca nivel maxim de dezvoltare „îndeplinirea necesarului comun de informații al unei game largi de utilizatori”, fie ne aflăm în cazul unor situații financiare și/sau a unei misiuni de audit statutar necorespunzător executate, care nu pot și nici nu este recomandat a fi corectate prin publicarea scrisorii confidențiale.

Nu putem încheia fără a sublinia că, în timp ce pentru auditori acest „mod de a vedea” lucrurile - comunicare financiară versus audit statutar - este mai mult decât evident, poate exprimat cu alte cuvinte, pentru profesie nu este de neglijat nici furnizarea de servicii educaționale în ceea ce privește auditul. O mai bună educare a publicului și utilizatorilor informațiilor financiare privind rolul, posibilitățile și limitările unei misiuni de audit ar putea fi ea însăși o cale de temperare a riscurilor specifice domeniului.

În fine, dar nu în ultimul rând, chiar dacă toate standardele își propun să realizeze reflectarea corectă a situației, performanței și stării financiare a unei organizații, la ora actuală și pe viitor, nu vor exista standarde care să realizeze tară reproș acest deziderat. Indiferent de numărul și eficiența stăvilarelor împotriva tentațiilor impuse de orice reglementare, se va ajunge inevitabil la calitatea umană și profesională. Dacă profesionalismul, etică și responsabilitatea publică nu sunt priorități ale persoanelor implicate, comunicarea financiară a organizației cu universul său va avea întotdeauna de suferit...

Riscul informațional și nevoia de audit extern

În lumea spre care tindem, nu există, de pildă, un concurs serios de acordare a diverselor premii semnificative nesupravegheat, din punct de vedere al acurateții informaționale și probității morale a actorilor și proceselor, de către un auditor responsabil. La noi va mai dura până ce vom ajunge unde declarativ ne-am propus...

Așa cum a rezultat din paragrafele anterioare, cel mai important produs al contabilității îl reprezintă informația financiară, iar obiectivul acesteia este prezentarea unei imagini fidele a avuției și a rezultatelor obținute de o entitate prin intermediul situațiilor





financiare anuale. Pentru atingerea acestui obiectiv, specialiștii sunt de comun acord cu faptul că se impune ca „produsele contabilității” să fie auditate - analizate, reverificate, testate și apreciate. Astfel a apărut practică și teoria în domeniu. Pe măsură ce societatea devine mai complexă, factorii de decizie se confruntă cu o probabilitate tot mai mare de a primi informații incorecte. Acest fapt se explică prin mai multe motive: distanța din ce în ce mai mare între producătorii de informații și utilizatori, părtinirea și motivele personale ale furnizorului de informații, volumul foarte mare al datelor, precum și existența unor tranzacții comerciale foarte complexe.

Distanța dintre informații și utilizatori. În lumea modernă, este aproape imposibil ca un factor de decizie să dispună de cunoștințe directe, empirice despre organizația cu care relaționează. Persoana în cauză va fi nevoită să se bazeze pe informațiile furnizate de alte persoane. În măsura în care informațiile sunt obținute indirect, crește și probabilitatea unei dezinformări intenționate sau neintenționate. Se subînțelege că nu este vorba aici în primul rând de microîntreprinderi și întreprinderile mici, unde distanța dintre producătorii și utilizatorii de informații nu este semnificativă. Tocmai din această cauză referirile noastre din această lucrare au legătură mai mare cu celelalte entități, cele mijlocii, mari și foarte mari.

Părtinirea și motivele personale ale furnizorului de informații. Dacă informațiile sunt furnizate de o persoană ale cărei scopuri nu corespund celor ale factorului de decizie, atunci informațiile în cauză ar putea fi manipulate în favoarea ofertantului lor. O asemenea părtinire s-ar putea explica printr-un optimism sincer în ceea ce privește anumite evenimente viitoare sau prin accentuarea intenționată a anumitor aspecte, în scopul de a influența utilizatorii într-o direcție dorită, în ambele cazuri, rezultatul fiind o dezinformare. De exemplu, într-o decizie vizând un împrumut, în care debitorul transmite creditorului situațiile sale financiare, există o probabilitate considerabilă ca debitorul să manipuleze situațiile prezentate pentru a-și îmbunătăți șansele de a obține împrumutul dorit. Dezinformarea ar putea lua forma directă a unor sume greșite sau cea, mai puțin vizibilă, a unei prezentări incomplete sau necorespunzătoare a conținutului.

Date voluminoase. Pe măsură ce organizațiile se extind, crește și volumul tranzacțiilor lor comerciale. Aceasta mărește probabilitatea includerii în evidențele contabile a unor date greșit înregistrate - poate „îngropate” sub un arsenal de informații diverse. Spre exemplu, dacă o entitate publică de proporții achită factura unui furnizor, plătind un surplus de 3.000 de lei, există o probabilitate foarte mare ca această eroare să nu fie descoperită decât dacă unitatea a pus în aplicare proceduri suficient de riguroase pentru a identifica acest tip de operare eronată. Dacă numeroase greșeli relativ mici rămân nedescoperite, totalul lor combinat poate ajunge la un nivel greu de neglijat.

Tranzacțiile comerciale complexe. În ultimele câteva decenii, tranzacțiile comerciale între organizații au devenit tot mai complexe și, prin urmare, tot mai greu de înregistrat în mod corespunzător. De pildă, tratamentul contabil corect al achiziției unei entități de către alta creează probleme contabile relativ dificile și importante. Similar se prezintă și operațiile triunghiulare din domeniul taxei pe valoarea adăugată. Printre alte exemple se numără consolidarea și prezentarea adecvată a rezultatelor financiare ale filialelor care operează în ramuri diferite, precum și prezentarea adecvată a instrumentelor financiare derivate.

Din aceste considerente sau datorită nevoii pe care o au utilizatorii externi de a avea încredere și de a se baza pe situațiile financiare, între producătorii și beneficiarii/destinatarii informației financiar-contabile este necesar a se interpune auditorul, în calitatea sa de





susținător al acurateții și integralității informării și comunicării.

Nevoia de audit nu este nouă. Astfel, oricare dintre noi, atunci când suntem în situația de a lua o hotărâre, avem nevoie de o serie de informații legate de acest proces decizional. Șansele ca soluția adoptată să fie una mai bună cresc în măsura în care avem la dispoziție și o privire constructiv-critică, independentă și imparțială asupra situației de ansamblu, asupra argumentelor pro și contra variantelor decizionale pentru care se poate opta. Pentru a răspunde unei asemenea cerințe, auditorii financiari oferă de mai mulți ani numeroase servicii cu caracter de asigurare, în special asigurări privind cantitatea și calitatea informațiilor conținute în situațiile financiare.

Pentru a ilustra nevoia de audit, să luăm ca exemplu decizia unui manager de bancă privind acordarea unui împrumut unei companii. Această decizie se va baza pe factori precum: relațiile financiare anterioare ale băncii cu întreprinderea respective, zestrea acesteia, așa cum este ea reflectată de situațiile financiare, continuitatea afacerilor propuse și fiabilitatea proiecției financiare a acestora etc.

Dacă banca acordă împrumutul, ea va percepe o rată a dobânzii determinată în mare de trei factori:

Rata dobânzii pentru plasamente fără risc. Aceasta este aproximativ egală cu nivelul dobânzii pe care banca ar putea-o obține dacă ar investi în obligațiuni de stat cu aceeași scadență ca și împrumutul solicitat de întreprindere.

Riscul economic prezentat de client. Acest risc reflectă probabilitatea că întreprinderea să nu fie aptă să-și ramburseze împrumutul, din cauza unor condiții economice generale sau specifice legate de activitatea sa, cum ar fi o recesiune economică, decizii manageriale greșite sau o concurență neprevăzută în ramură.

Riscul informațional. Acesta reflectă probabilitatea ca informațiile pe care s-a bazat estimarea riscului economic să nu fie exacte. O cauză posibilă a apariției riscului informațional este întocmirea și prezentarea (publicarea) de situații financiare eronate.

Auditul nu poate avea nicio influență asupra ratei dobânzii pentru plasamente lipsite de risc și asupra riscului economic, însă el poate contribui la temperarea riscului informațional, aceasta fiind menirea lui. Dacă managerul băncii este mulțumit de reducerea riscului informațional pe care îl prezintă un client, pentru că acesta din urmă a angajat un audit al situațiilor sale financiare, riscul total este substanțial diminuat și rata totală a dobânzii aplicată debitorului poate fi diminuată.

Reducerea riscului informațional poate avea un efect important și asupra capacității debitorului de a obține capital la costuri rezonabile. Spre ilustrare, să presupunem că o mare companie are o datorie totală, purtătoare de dobânzi, de aproximativ 50 mii. de lei. Dacă rata dobânzii aplicabilă acestei datorii se diminuează cu doar 0,8%, economiile anuale privind dobânzile vor ajunge la 400 mii lei.

Auditul financiar presupune exprimarea de către auditor a unei opinii, potrivit căreia situațiile financiare au fost întocmite, sub toate aspectele semnificative, în conformitate cu un cadru general de raportare financiară identificat.

Într-un mediu dominat de tendințe ca cele deja iterate, managerii întreprinderilor și utilizatorii situațiilor financiare ar putea deduce că o bună modalitate de a gestiona riscul informațional ar consta într-o simplă menținere a acestuia la un nivel înalt. Mai mult, o companie de dimensiuni reduse ar putea constata că este mai ieftin să plătești dobânzi mai mari, decât să majorezi cheltuielile legate de reducerea riscului informațional printr-un audit. Însă, pentru întreprinderile mai mari, este, de obicei, mai economic să suporte cheltuielile





privind reducerea riscului informațional. Această măsură poate fi aplicată prin cele trei modalități prezentate în continuare.

Utilizatorul verifică informațiile. Utilizatorul s-ar putea deplasa la sediul organizației furnizoare de informații pentru a examina evidențele contabile ale acesteia și a obține (contra) argumente privind fiabilitatea situațiilor prezentate. În mod normal, această măsură nu este practică din cauza costului ei. În plus, verificarea informațiilor de către fiecare utilizator în parte este stresantă pentru organizația supusă tirului de verificări de către diverșii utilizatori ai informației financiare. Cu toate acestea, anumiți utilizatori își fac propriile verificări. De exemplu, administrația fiscală face verificări importante ale întreprinderilor și persoanelor fizice pentru a determina dacă declarațiile și evidențele fiscale întocmite de acestea reflectă impozitele reale datorate autorităților publice. În mod similar, dacă o întreprindere intenționează să achiziționeze o altă întreprindere, cumpărătorul utilizează deseori o echipă specială de audit pentru a verifica și evalua de manieră independentă informațiile-cheie ale potențialei achiziții.

Utilizatorul împărtășește riscul informațional cu managementul. Există precedente juridice semnificative care sugerează că managerii poartă răspunderea furnizării de informații fiabile utilizatorilor. Dacă utilizatorii se bazează pe situații financiare incorecte și, ca urmare, înregistrează o pierdere financiară, ei au posibilitatea de a da în judecată managementul respectivei companii. Una dintre dificultățile împărtășirii riscului informațional cu managementul constă în probabilitatea foarte mare ca utilizatorii să nu-și poată recupera pierderile. Dacă o companie se află în incapacitatea de a rambursa un împrumut pe motiv de faliment, este puțin probabil ca managementul să dispună de suficiente fonduri pentru a despăgubi utilizatorii informațiilor diseminate de aceștia.

Furnizarea de situații financiare nuditare. Modalitatea cea mai frecventă prin care utilizatorii pot obține informații fiabile constă în efectuarea unui audit independent. Ulterior, informațiile auditate sunt utilizate în procesul decizional de către toate persoanele interesate, pornindu-se de la ipoteza că aceste informații sunt rezonabil de complete, exacte și nepărtinitoare.

De obicei, managementul angajează un auditor, care va asigura utilizatorii că situațiile financiare sunt fiabile. Dacă, până la urmă, se constată că situațiile financiare sunt incorecte, **auditorul poate fi ținut responsabil** (dat în judecată) **atât de utilizatorii informațiilor**, cât și de managerii entității care l-au angajat. Fără îndoială, auditorii poartă o răspundere juridică semnificativă privind impactul psihologic produs în rândul utilizatorilor de informații financiare verificate de aceștia.

Domeniul de investigare al auditului, în general, se lărgeste în permanență, însă conceptul suferă de un **exces de mediatizare**. Cuvântul „audit” se poate spune că a devenit un termen „magic”, folosit cu scopuri diverse. Este o sintagmă ce dă valoare celui care o folosește, are un aer savant și ne dă impresia că suntem înaintea progresului și a tehnicii. De pildă, instalatorul nu mai vine pentru a repara robinetele, el face auditul instalației sanitare...?! Este adevărat că repararea instalației sanitare presupune mai întâi o evaluare-diagnosticare a defecțiunilor pe care aceasta le are, după care urmează operația de reparare propriu-zisă. Însă, de la constatarea depanatorului și până la a spune că acesta auditează instalația sanitară „este cale lungă...”. Aceasta arată că funcția nu este bine cunoscută și că mai rămân multe de făcut pentru a-i da o imagine precisă și contururi bine definite.

